

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ
ТА ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

Освітня програма Освітні, педагогічні науки

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 01 від 29.08.2022 р.

Івано-Франківськ – 2022 рік

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методика викладання у вищій школі та тренінгові технології
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	I курс, II семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Курс «Методика викладання у вищій школі та тренінгові технології» спрямований на формування у студента адекватного розуміння процесу педагогічної діяльності, навчання та виховання не як одностороннього, безпосереднього впливу викладача на особистість молодої людини, а як педагогічної взаємодії суб'єктів спільної діяльності. Тематика, зміст програми орієнтовані на оволодіння студентами відповідними знаннями, загальними вміннями та навичками організації педагогічної взаємодії з молодими людьми, навчально-виховного процесу у напрямі розвитку особистості.

Основні теоретичні положення, ідеї курсу розглядаються через призму психологічних механізмів, закономірностей, законів природного розвитку людини, її пізнавальної діяльності, становлення особистісних рис, що є умовою творчого пошуку вчителем шляхів, методів, засобів організації педагогічної взаємодії з учнями, здійснення опосередкованого впливу на особистість у цьому процесі. Загальні положення спираються на знання студентами філософії як методологічної бази, психології як теоретичної основи і сприяють кращому подальшому оволодінню методикою психолого-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти.

Вивчення курсу «Методика викладання у вищій школі та тренінгові технології» відбувається шляхом обговорення, рефлексії, осмислення студентами власного життєвого досвіду, професійних уявлень, вироблення власного бачення, поглядів стосовно педагогічної взаємодії з молодою людиною, набуття відповідних умінь та навичок. Навчальна програма передбачає огляд, аналіз, оцінку теоретичних положень викладачем у взаємодії зі студентами під час лекцій.

Практично-семінарські заняття орієнтовані на самостійну підготовку студентами проєктів, творчих робіт, ситуаційних вправ, їхнього представлення та обговорення у групі, аналіз педагогічних ситуацій, фрагментів навчально-виховного процесу з позиції теоретичних ідей, концепцій, власних педагогічних поглядів, організацію мікроробот викладачів та студентів.

Мета та цілі курсу

Мета: формування методичної компетентності майбутніх викладачів ЗВО.

Завдання:

1. сформувати у студентів систему знань, умінь та навичок викладання навчальних

- дисциплін у ЗВО; здатності і готовності майбутніх фахівців до викладацької роботи;
2. ознайомити студентів зі структурою і змістом навчального процесу у ЗВО, з особливостями роботи викладачів, завідувача кафедри, деканату, адміністрації;
 3. оволодіти педагогічними формами освітньої взаємодії зі студентами, навчитися творчо застосовувати знання у практичній діяльності;
 4. навчитися планувати, організувати і аналізувати різноманітні види навчальних і поза аудиторних занять, використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку студентів;
 5. набути початкового досвіду ведення науково-методичної роботи, дослідно-експериментальних форм педагогічної діяльності;
 6. спонукати майбутніх викладачів до педагогічної творчості, апробувати найбільш ефективні прийоми і методи навчання, що застосовуються в системі викладання навчальних дисциплін.
 7. ознайомити студентів із особливостями професійної майстерності та педагогічної техніки викладача.

Компетентності

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК2.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК3.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК8.Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК1.Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи.
- СК2.Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.
- СК3.Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.
- СК5.Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.
- СК7.Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.
- СК8.Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв’язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

Програмні результати навчання

- PH1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.
- PH2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.
- PH3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.
- PH5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.
- PH8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.
- PH11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

3. Структура курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
Семінарські заняття	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
II	Освітні, педагогічні науки	I	Нормативний

Тематика курсу

Тема	Кількість год.		
	Лекції	Семінарські	Самостійна робота
Тема 1. Концептуальні засади методики викладання у вищій школі. Предмет і завдання методики викладання у вищій школі. Навчально-методичний комплекс зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки». Організація аудиторної роботи зі студентами. Професійна діяльність педагога в організації освітнього процесу у ЗВО.	1		4
Тема 2. Методика підготовки та читання лекції у вищій школі. Лекція як організаційна форма навчання у ЗВО, її види. Методика підготовки лекції. Методика проведення лекції. Критерії оцінювання лекторської майстерності.	2		6
Тема 3. Методика проведення практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять та консультацій у вищій школі.	2		4

Практичні заняття: методика підготовки та проведення. Семінарське заняття: методика підготовки та проведення. Лабораторні роботи: методика підготовки і проведення. Методика проведення консультацій та індивідуальних занять.			
Тема 4. Методична характеристика основних розділів курсу «Педагогіка». Загальна характеристика курсу «Педагогіка у вищій школі». Методика вивчення розділів «Загальні основи педагогіки», «Дидактика», «Теорія виховання», «Школознавство», «Історія педагогіки».	2		4
Тема 5. Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів ЗВО. Поняття «тренінг». Класифікація тренінгів. Структура тренінгів. Методика проведення тренінгів. Тренінгові форми підготовки фахівців з вищою освітою.	1		4
Тема 6. Методика організації педагогічного контролю студентів. Завдання, функції і види педагогічного контролю. Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів. Загальні критерії оцінювання знань студентів на іспиті. Організація проведення державної атестації студентів. Організація практичної підготовки майбутніх спеціалістів.	2		4
Тема 7. Методика організації науково-дослідницької роботи студентів. Організація науково-дослідницької діяльності студентів. Методика підготовки наукової статті. Методика підготовки наукової доповіді. Методика написання есе. Методика написання тез. Методика виконання курсових, дипломних робіт. Методика організації проектної діяльності.	2		4
Тема 1. Структура та особливості процесу навчання у вищій школі. Поняття про процес навчання у вищій школі. Закономірності та принципи навчання у вищій школі. Методи навчання у вищій школі. Нетрадиційні методи навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Показники якості навчання у вищій школі. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. Науково-методичне		2	4

забезпечення освітнього процесу у ЗВО на спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.			
<p>Тема 2. Методика організації аудиторної роботи у вищій школі.</p> <p>Лекція як організаційна форма навчання у ЗВО. Види лекцій. Методика підготовки лекції. Методика проведення лекції. Прийоми активізації процесу сприйняття студентами лекцій. Методика підготовки та проведення практичних занять. Методика підготовки та проведення семінарських занять. Методика підготовки та проведення лабораторних занять. Методика підготовки та проведення консультацій.</p>		4	4
<p>Тема 3. Методика проведення різних видів занять з використанням активних методів навчання.</p> <p>Методика організації і проведення години спілкування (годин академічного наставника). Методика проведення вебінару. Методика проведення тренінгу. Методика проведення квесту. Методика проведення «круглого столу». Методика проведення дискусії. Методика проведення диспуту. Методика проведення екскурсії. Методика проведення тематичної конференції. Методика проведення мозкового штурму. Методика проведення ділової гри. Методика проведення тренінгу. Методика організації проектної діяльності.</p>		4	6
<p>Тема 4. Методична характеристика основних розділів курсу «Педагогіка».</p> <p>Методика вивчення розділу «Загальні основи педагогіки». Методика вивчення розділу «Дидактика». Методика вивчення розділу «Теорія виховання». Методика вивчення розділу «Школознавство». Методика вивчення розділу «Історія педагогіки». Методика вивчення розділу «Педагогічна майстерність вчителя». Нетрадиційні форми навчання курсу «Педагогіка». Нетрадиційні методи навчання курсу «Педагогіка».</p>		2	4
<p>Тема 5. Методика організації контролю та самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів у ЗВО.</p> <p>Методика організації різних видів педагогічного контролю у ЗВО. Методика проведення іспитів і заліків. Методичні основи організації тестового контролю знань. Організація проведення державної атестації</p>		2	4

студентів. Організація практичної підготовки майбутніх спеціалістів. Організація стажування студентів магістратури. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів. Метод «портфоліо» в структурі самостійної роботи. Комп'ютерна підтримка самостійної роботи студентів.			
Тема 6. Методика організації науково-дослідницької й індивідуальної роботи студентів. Організація науково-дослідницької діяльності студентів. Методика підготовки реферату. Методика підготовки наукової статті. Методика підготовки наукової доповіді (з презентацією). Методика написання есе. Методика написання тез. Методика виконання курсових, дипломних робіт.		2	4
Тема 7. Особистість викладача як інструмент впливу в педагогічній взаємодії. Професійний імідж викладача. Педагогічна культура викладача. Комунікативна культура викладача. Сутність і стилі педагогічного спілкування. Стратегії взаємодії у спілкуванні. Маніпулювання та актуалізація. Внутрішня техніка викладача. Зовнішня техніка викладача. Способи комунікативного впливу: переконування та навіювання. Професійний стрес та професійне «вигорання» у педагогічній діяльності.		2	4
Загалом	12	18	60
4. Система оцінювання курсу			
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів		
Лекція	0		
Семінарські заняття	30		
Самостійна робота	10		
Індивідуальне чи творче заняття	10		
Екзамен	50		
Максимальна кількість балів	100		
5.Ресурсне забезпечення			

Базова

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* / Авт. кол: .Стинська В.В., Прокопів Л.М., Завгородня Т.К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М., Салига Н.М. [За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів]. Івано–Франківськ, 2021. 430 с.
2. Гриценко І.С., Огарь С.В., Кутепова В.М., Светочева І.І. Організація та проведення лабораторних, практичних та семінарських занять: *метод рек. для викладачів*. Харків, 2014. 28 с.
3. Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: *курс лекцій*: вид.2, доп. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 327 с.
4. Інноваційні методи проведення занять: *метод. посіб.* / Автор-укладач Кожухар О.А. Чернігів, 2017. 24 с.
5. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: *навч. посіб.* Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
6. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі: *навч. посіб.* Одеса, 2014. 200 с.
7. Методика викладання у вищій школі (мотивація навчальної діяльності): *Матеріали методичного семінару «Мотиваційний підхід до організації навчального процесу у вищій школі»* / [Н. Я. Кравчук, О. Є. Коваль]. Тернопіль: ТНЕУ, 2011. 81 с.
8. Методика викладання у вищій школі: *навч. посіб.* /О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. Сімферополь, 2011. 270 с.
9. Методика викладання у вищій школі: *методичні рекомендації* /Уклад. В.В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 65 с.
10. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти /Уклад. Т.К.Завгородня, В.В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2015. 53 с.
- 11.Методичні вказівки до виконання дипломної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Вид. 2-ге, доп. і переробл.: [Електронне видання] / Уклад. В. В. Стинська, Т. К. Завгородня, Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 44 с. URL: <https://kpiibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2021/09/Методичні-вказівки-до-дипломної-роботи-2020.pdf>
12. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
13. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Додаткова

14. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи. Київ: Знання, 2009. 387 с.
15. Лаппо В.В. Виховання духовних цінностей студентської молоді в осередку академічної групи ВНЗ: *метод. реком.* Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 225 с.
16. Ортинський В Л. Педагогіка вищої школи : *навч. посібник* / М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. Київ: ЦУЛ, 2009. 472 с.
17. Слепкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ, 2000. 255 с.
18. Стинська В. Модельовання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Нові технології навчання*. 2020. Вип. 94. С. 315–319.
19. Стинська В., Карпенко О. Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Людинознавчі студії*. Серія «Педагогіка». 2021. № 12 (44). С. 172–177.
20. Стинська В. Роль науково-дослідницької діяльності у професійному становленні майбутніх викладачів ЗВО. *Матеріали міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний потенціал сучасної освіти та науки»*. Київ, 2020. С. 240–242.

21. Стинська В. Самоосвіта як складова формування професіоналізму майбутніх фахівців ЗВО. *Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців»*. Хмельницький, 2020. С. 97–101.

22. Стинська В., Бойчук В., Яцишин З. Лекція як форма організації і метод навчання у закладах вищої освіти. *Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу»*. Яремче, 2019. С. 60.

23. Стинська В., Прокопів Л. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. *Гірська школа українських Карпат*. 2020. № 22. С. 145 – 150.

24. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа українських Карпат*. 2021. № 24. С. 100–104.

25. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії*. 2021, № 1(52). С. 115–118.

26. Стинська В., Яцишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.

27. Стинська В., Яцишин З., Янків О., Стинський В. Використання цифрових освітніх платформ у процесі підготовки майбутніх викладачів ЗВО. *Молодь і ринок*. 2021. №5-6 (191-192). С. 21–25.

28. Стинська В.В., Заяць Л.М., Яцишин З.М., Барила Н.І. Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти. *Матеріали науково-методичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу»*. Івано-Франківськ, 18 вересня 2020. С. 157–159.

29. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. Київ, 2011. 625 с.

30. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: навч.- метод. посіб. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. Одеса, 2002. С.424.

31. Stynska V., Kondur O. Strategies of professional preparation of the competitive specialist in the conditions of information environment. Contemporary technologies in the educational process: *monografia*. Publishing House of Katowice School of Technology, 2020. P. 75–81.

6. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика м.Івано-Франківськ, вул.Бандери, 1, ауд.510. тел. (0342)570011. kstuparyka@pnu.edu.ua
Викладач (і)	Стинська Вікторія Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор
Контактна інформація викладача	e-mail: viktoria.stynska@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагиату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-
--------------------------	---

	<p><u>запобігання-плагіату/</u> Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Діяти відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf</p>
Додаткові бали	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf»</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf</p>

Викладач:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика

Вікторія СТИНСЬКА